

Obsługa czytelnika z dysfunkcją wzroku

A decorative graphic consisting of a grid of small, colored dots in various colors (orange, yellow, green, blue, pink, purple, grey) arranged to form a stylized, abstract shape that resembles a book or a person. The dots are arranged in a pattern that is denser in some areas and sparser in others, creating a sense of depth and movement.

biblioteka
pełna ludzi

Zagadnienia

- Podstawowe dysfunkcje wzroku
- Organizowanie przestrzeni w bibliotece
- Obsługa i komunikacja
- Aktywizowanie
- Badanie potrzeb
- Pozyskiwanie funduszy

Podstawowe dysfunkcje wzroku

Najczęstsze choroby narządu wzroku

- krótkowzroczność
- dalekowzroczność
- zaćma
- jaskra
- oczopląs
- zez

Ubytki w polu widzenia

W zależności od rodzaju, ubytki te najczęściej powodują trudności w czytaniu, pisaniu, samodzielnym poruszaniu się, w wykonywaniu codziennych czynności.

Rodzaje ubytków w polu widzenia:

- utrata widzenia w polu centralnym
- utrata widzenia w polu bocznym
- częściowa utrata pola widzenia – prawostronne lub lewostronne widzenie połowiczne

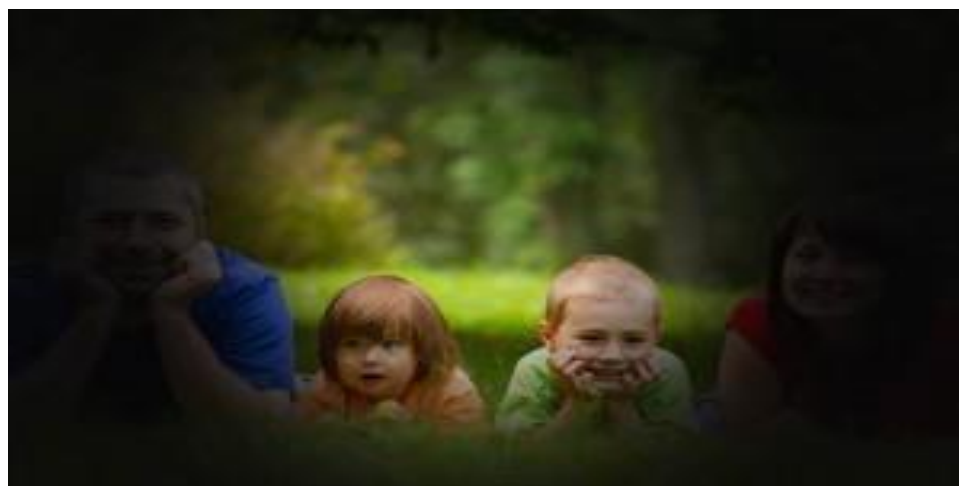

lunetowe pole widzenia

(zdjęcie ze strony [www Polskiego Towarzystwa Profilaktyki Jaskry](http://www.PolskiegoTowarzystwaProfilaktykiJaskry))

pole widzenia chorego na jaskrę

(zdjęcie ze strony [www Polskiego Towarzystwa Profilaktyki Jaskry](http://www.PolskiegoTowarzystwaProfilaktykiJaskry))

Inne problemy ze wzrokiem:

- ogólnie nieostry obraz
- mroczki rozsiiane
- zmniejszona wrażliwość na kontrast
- problem z poczuciem głębi
- zwiększona wrażliwość na olśnienia
- problem z adaptacją do światła lub ciemności

Organizowanie przestrzeni w bibliotece

Przystosowując przestrzeń biblioteczną dla osób niedowidzących należy zwrócić uwagę na trzy najważniejsze elementy:

- oświetlenie
- kolor
- kontrast

Oświetlenie

Najlepsze jest oświetlenie naturalne, czyli światło słoneczne. Jednak często zmuszeni jesteśmy korzystać z oświetlenia sztucznego. Wówczas najkorzystniej, gdy jest łączone: żarowo – jarzeniowe.

Nieprawidłowe oświetlenie u osób mających problemy ze wzrokiem bardzo często może być przyczyną ośnienienia. To powoduje dyskomfort, zakłóca widzenie, u osoby wrażliwej może dawać przejściową ślepotę.

Czynniki sprzyjające powstawaniu olśnienia:

- podłogi z błyszczących płytek ceramicznych
- błyszczące powierzchnie ścian
- nieosłonięte żarówki w lampach i oprawach
- okna bez firan lub żaluzji

Kolor

Kolor jest elementem, który można wykorzystać, może pełnić rolę informacyjną, może sygnalizować o zmianie powierzchni lub poziomemu.

Osoby mające chorą siatkówkę, najdłużej rozpoznają kolor żółty.

Projekt: "Chcemy zobaczyć żółte pasy, usłyszeć numery autobusów" dotyczy organizowania przestrzeni publicznej tak, by była przyjazna osobom niedowidzącym.

Kontrast

Zwiększenie kontrastu pomiędzy przedmiotem a jego tłem sprawia, że jest on lepiej widoczny.

- kontrast barw – zestawienie dwu lub więcej kolorów
- kontrast ciemnego i jasnego
- kontrast wynikający z wielkości sąsiadujących ze sobą powierzchni

Należy odpowiedzieć sobie na trzy pytania:

- ✓ **czy jest to rozwiązanie bezpieczne?**
- ✓ **czy jest to rozwiązanie praktyczne?**
 - ✓ **czy to rozwiązanie jest warte ponoszonych kosztów?**

Proste rozwiązania do zastosowania w bibliotece:

- żółta taśma przyklejona na krawędziach szklanych drzwi i na wysokości oczu informuje o wejściu
- żółte oznaczenia wzdłuż pierwszego i ostatniego stopnia schodów
- oświetlenie żarowo – jarzeniowe
- świetlówki umieszczone w osłonach
- matowe płytki ceramiczne na podłogach
- wykładziny podłogowe bez wzorów

- w wąskich przejściach nie ustawiać mebli z wystającymi elementami
- na parapetach nie stawiać donic z kwiatami
- stanowisko do obsługi winno być w ustronnym miejscu, by zapewnić spokój
- żaluzje pionowe w oknach
- ciemne drzwi , krzesła i inne meble, będą doskonale widoczne na jasnych ścianach
- wszelkie napisy wykonane prostą czcionką, bez ozdobników (rozmiar 16 – 24)

Obsługa i komunikacja

Odmiennosc często sprawia, że nie wiemy jak się zachować.

Wywołuje strach.

Obawiamy się o to, czy kogoś nie urazimy.

Osoba, która jest niewidoma od urodzenia inaczej postrzega swoją dysfunkcję, aniżeli ktoś, kto wcześniej widział.

U osób, które straciły wzrok, wyróżnia się kilka naturalnych etapów akceptacji własnego niewidzenia:

- **faza uświadomienia stanu faktycznego**
- **faza agresji**
- **faza depresji**
- **faza akceptacji utraty wzroku i jej skutków**

Zasady komunikacji z osobą niewidomą:

- ✓ zasygnalizuj swoje przybycie
- ✓ osoba niewidoma musi wiedzieć z kim rozmawia
- ✓ zwracaj się bezpośrednio do niewidomego, a nie do osoby towarzyszącej
- ✓ kieruj twarz w stronę rozmówcy
- ✓ podczas rozmowy werbalnie potwierdzaj, że słuchasz

- ✓ podczas rozmowy nie unikaj sformułowań kierowanych do osób widzących: "przeczytaj, zobacz, do widzenia..." to będzie naturalne
- ✓ zwyczajnie pytaj, czy ta osoba potrzebuje pomocy
- ✓ bez potrzeby nie chwytaj, nikt nie lubi, gdy przekraczana jest jego sfera prywatności
- ✓ poinformuj o ewentualnych przeszkodach
- ✓ prowadząc niewidomego, pozwól by ujął twoje ramię, idź pół kroku przed nim, w jego tempie

- ✓ wskazując miejsce siedzące, połów jego dłoń na oparciu lub poręczy
- ✓ nie używaj sformułowań typu: „tam, tutaj ...”, dokładnie określaj położenie przedmiotów
- ✓ dyskretnie informuj osobę niewidomą o tym, co dzieje się dookoła
- ✓ nazywaj czynności, które wykonujesz
- ✓ jeśli czytelnik musi się podpisać, warto skorzystać z szablonu z wyciętym okienkiem, delikatnie naprowadź jego dłoń na właściwe miejsce

- ✓ wydając pieniądze podawaj pojedyncze banknoty i monety, określaj przy tym ich wartość
- ✓ przekazywany przedmiot podaj wprost do ręki niewidomego
- ✓ jeśli podczas rozmowy musisz na chwilę odejść, poinformuj o tym rozmówcę
- ✓ daj wyraźny sygnał do zakończenia rozmowy, słowny lub fizyczny (uściśnięcie dłoni)
- ✓ nie oczekuj, że następnym razem twój rozmówca rozpozna cię po głosie, przywitaj się, przypomnij, przedstaw się

Aktywizacja

Osoby niewidome i niedowidzące mogą być aktywne społecznie.

W okręgu zachodniopomorskim PZN jest ok. 3600 członków. Do koła szczecińskiego należy ok. 500 osób. Z tej liczby średnio 50 osób, czyli 10% aktywnie uczestniczy w różnorodnych działaniach kulturalnych.

Wśród propozycji są:

- Klub Aktywnego Seniora
- seanse filmowe z audiodeskrypcją w kinie Pionier
- młodzieżowy zespół wokalnie - instrumentalny
- grupa rękodzieła, decoupage
- koło komputerowe
- grupa wokalnie - teatralna Espero
- cykliczne spotkania edukacyjne
- imprezy integracyjno - rekreacyjne

Warto zastanowić się nad tym, czy w naszym lokalnym środowisku są osoby mające znaczne problemy ze wzrokiem.

Nie muszą to być tylko osoby niewidome, mogą to być ludzie starsi, samotni.

Można skorzystać z wolontariatu młodzieży, a to krok do działań łączących pokolenia.

Biblioteka może stać się przestrzenią sprzyjającą aktywizowaniu.

Oferta dla czytelników niedowidzących i niewidomych:

- audiobooki
- książki w formie plików cyfrowych do Czytaka
- powiększalniki do czytania prasy
- komputery zaopatrzone w słuchawki
- oprogramowanie czytające NVDA
- oferta kulturalna

Badanie potrzeb

Przygotowując ofertę należy przede wszystkim brać pod uwagę oczekiwania użytkowników.

Źródłem informacji mogą być własne obserwacje, wywiady czy ankiety przeprowadzone wśród potencjalnych użytkowników.

Pozyskiwanie funduszy

Starając się o dofinansowanie należy pamiętać:

- ✓ najważniejszy jest dobry pomysł
- ✓ można zrobić prezentację zawierającą maksymalnie 10 slajdów (w prezentacji trzeba zawrzeć kilka elementów: wskazać nasze doświadczenie, warto tu wspomnieć o tym, co już się zrealizowało, zaznaczyć do kogo są skierowane nasze działania, jak długo ma trwać projekt

- ✓ przygotowując prezentację trzeba pamiętać, że należy posługiwać się konkretami (dane liczbowe)
- ✓ dobrze jest ogólnie zarysować budżet
- ✓ należy pamiętać o informacji odsyłającej do naszej strony internetowej
- ✓ dofinansowanie jest przelewane w transzach, ostatnia wypłacana po zrealizowaniu projektu

- ✓ starając się o dofinansowanie warto wskazać, że efektem będzie też coś trwałego: mogą to być foldery, bajka napisana brajlem, kalendarz (takie elementy są pozytywnie postrzegane)
- ✓ należy dokładnie czytać regulamin, ponieważ nie wszystkie działania mogą być sfinansowane
- ✓ planując budżet należy pamiętać, że zazwyczaj dostaniemy mniej pieniędzy niż wnioskujemy, dlatego pisząc sam wniosek nie należy podawać kwot minimalnych

- ✓ w kosztach można wpisać wolontariat – ten element da się wycenić
- ✓ budżet i harmonogram muszą być kompatybilne
- ✓ warto podać konkretne dane, np. CBOSu, że dotychczas nie było takich działań, albo, że jest to problem, bo dotyczy takiego, a takiego procentu społeczeństwa
- ✓ w projektach zagranicznych zazwyczaj dołącza się wyciąg z konta

Najczęstsze błędy:

- nie potrafimy określić celu
- nie potrafimy formułować myśli
- sami nie wiemy, czego chcemy
- błędy formalne: brak podpisu, nie zgadzają się daty
- ostateczny termin złożenia wniosku nie musi oznaczać daty stempla pocztowego, tylko moment, gdy wniosek fizycznie znajdzie się na biurku w miejscu docelowym

Wkrótce ruszą programy, które będą realizowane w latach 2014 – 2020

- Szwajcarski Grant Blokowy – Fundusz Partnerski
- Projekt norweski
- Projekty dofinansowywane przez Urząd Miasta i Urząd Marszałkowski
- PO WER Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój
- rządowy program ASOS
- Fundacja ORANGE
- inne

Larix Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym

Od 2007 r. realizuje projekty dla niedowidzących, wspierając ich w dostępie do kultury, głównie do książek. Współpracuje z bibliotekami publicznymi.

Bezpłatnie udostępnia książki w formacie mp3, które mogą być wykorzystane tylko przez osoby z niepełnosprawnością narządu wzroku.

Zbiór książek jest powiększany kilka razy w roku, planowany jest dostęp do nich przez Internet.

Projekt: „Nagranie i nieodpłatne rozpowszechnianie 96 książek mówionych dla osób niewidomych i słabowidzących w najnowszym standardzie cyfrowym”

Projekt finansowany ze środków PFRONu.

Biblioteka, która chce skorzystać z projektu musi skontaktować się ze Stowarzyszeniem, wysłać płyty DVD i odesłać protokół odbioru książek.

Projekt: „Wypożyczanie odtwarzaczy cyfrowej książki mówionej dla osób niewidomych i słabowidzących”

Projekt finansowany ze środków MKiDN. Będzie realizowany w 80 bibliotekach w Polsce, do których na dwa lata zostanie przekazany Czytاک wraz ze zbiorem książek. Urządzenie będzie wypożyczane czytelnikowi każdorazowo na 60 dni, po uprzednim podpisaniu regulaminu.

Po zakończeniu projektu biblioteka musi przekazać informacje dotyczące ilości wypożyczeń.

Warto odwiedzić strony internetowe:

<http://www.nvda.pl>

<http://www.stowarzyszenielarix.pl/>

<http://www.pzn.org.pl/>

<http://www.dzdn.pl/>

<http://vimeo.com/37801889>

<http://www.czytak.waw.pl/ogolne/faq/>

Za pomoc dziękuję pracownikom zachodniopomorskiego okręgu PZN:
Dyrektorowi Okręgu Panu Józefowi Małoskowi i Paniom: Justynie
Jastrzembskiej, Ewie Milewskiej, Halinie Czosnowicz i Joannie
Kędzierskiej.

Dziękuję za uwagę

biblioteka
pełna ludzi